

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“

РЕЦЕНЗИЯ

на научните продукция и учебната дейност на *доц. д-р Велислава Николаева Костова*, представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в професионално направление 3.7 Администрация и управление (Социално управление (Стратегическо управление и лидерство – теоретичен и приложен контекст)), обявен от ВСУ „Черноризец Храбър“ в ДВ брой 42/07.06.2022 г.

От: професор д-р Павел Георгиев Павлов,

Директор на Института за обучение на докторанти на ВСУ „Черноризец Храбър“
Професионално направление: 3.7 Администрация и управление,
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Относно: Конкурс за професор по

Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.7 Администрация и управление

Научна специалност: Социално управление (Стратегическо управление и лидерство – теоретичен и приложен контекст)

I. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Администрация, управление и политически науки“, факултет „Международна икономика и администрация“ на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, съгласно Решение на АС №10/20.05.2022.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 528/08.09.2022 на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

II. Информация за кандидата в конкурса

Единствен кандидат в конкурса е Велислава Николаева Костова.

Велислава Николаева е родена през 1976 г. в гр. Ловеч. Завършва средното си образование в Математическата гимназия в родния си град, а през 1998 г. се дипломира като бакалавър, специалност „Маркетинг и мениджмънт“ в Икономически университет, град Варна.

През 1999 г. придобива магистърска степен по „Стопанско управление“ в същия университет, а през 2012 г. защитава дисертация във ВСУ „Черноризец Храбър“ по докторска програма „Организация и управление на производството“.

През 2022 г. придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Математика и информатика“ с професионална квалификация „учител по математика и информатика“ в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“.

Работила е като учител по икономически дисциплини в професионалната гимназия по икономика „Д-р Иван Богоров“ през учебната 1999-2000, а в периода 2000-2004 е преподавала в „Частна търговска гимназия“, като за кратко е била и заместник директор.

От 2004 г. е щатен преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър“, където работи и по настоящем.

От април 2013 е доцент в професионално направление „Администрация и управление“ по „Основи на мениджмънта. Стратегически мениджмънт“.

Кандидатът Велислава Николаева притежава различни допълнителни квалификации:

- Професионална квалификация „учител“, (1999), Технически университет – Габрово и Първа професионална квалификация „учител“ (2018), Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“.
- Професионална квалификация „икономист-счетоводител“, (2000), Икономически университет – Варна.
- НЛП – коуч, (2020), НЛП България.

- Медиатор, (2021), Сдружение „Споразумения“, с две специализации: бизнес медиация (2021) и медиация на работното място (април 2022), като от юли 2021 е вписана в Единния регистър на медиаторите в Република България.

Във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ Велислава Николаева е заемала академичните длъжности: асистент (2004 – 2008), старши асистент (2008 – 2013) и доцент (2013 –), а през периода 2001 – 2004 е хоноруван асистент в същия университет.

Била е експерт по Научно-изследователската дейност на Университета в периода 2016 – 2018 г., а от 10.09.2020 г. е Директор на Департамента за чуждоезиково обучение и следдипломна квалификация на Университета.

III. Изпълнение на изискванията на чл. 2б, ал. 2 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност

Научната продукция на Велислава Николаева след придобиване на докторска степен включва общо 72 заглавия, сред които 2 самостоятелни монографии, 3 глави от колективни монографии, 6 студии, 49 статии и доклади, 30 от които са публикувани в международни издания, а 6 са представени на чужд език, както и 13 учебници и учебни пособия.

За участие в конкурса кандидатът Велислава Николаева е представила списък на общо 44 публикации, които не са участвали в други процедури (таблица 1).

Таблица 1

Общ брой публикации, които не са участвали в други процедури

Научна и учебна продукция	Брой		Страници
	Общо	в т.ч. в международни издания	
<i>1. Монографии и студии</i>			
1.1. Монография	1		176
1.2. Глава от монография	2		67
1.3. Студия	5		127
<i>2. Научни статии и доклади, в т.ч. в съавторство</i>	30	20	299
<i>3. Учебници, учебни помагала</i>	6		462
Общо:	44		1131

Приемам за участие в конкурса всички представени публикации, съгласно списъка, приложен към нейните документи за участие в настоящия конкурс.

Съгласно изискванията на чл. 2б, ал. 2 от ЗРАСРБ по критерия наукометрични показатели кандидатът представя научна продукция, както следва:

Група А: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ – 50 точки от защитен през 2012 г. дисертационен труд.

Група В: Хабилитационен труд – монография – 100 точки, една монография, със съдържание, съответстващо на научната специалност на обявения конкурс за заемане на академична длъжност „професор“.

Група Г: Научни публикации – представени са общо 37 заглавия, съответстващи на 410 точки, при изискуеми за този показател 200 точки.

Група Д: Цитирания – 170 точки от общо 28 цитирания, които са коректно представени в списък и като фактически публикации на авторите, цитирали кандидата. Минималните изисквания по този показател са 100 точки.

Група Е: – по тази група показатели, кандидатът представя доказателства за един успешно защитил докторската си дисертация докторант, за участие в три национални и един международен проект. Публикувала е шест учебни помагала за обучение на студенти. Общият брой точки е 225 при изискуеми 100.

Справка за приравнена към точки научна продукция е посочена в таблица 2.

Таблица 2

Справка за приравнени към точки научната продукция, съгласно чл. 2б, ал.2, 3 и 5 от ЗРАСРБ

Група от показатели	Точки
<i>Група А: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“</i>	50
<i>Група В: Хабилитационен труд - монография</i>	100
<i>Група Г: Научни публикации</i>	410
1. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	295
2. Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	75
3 Публикувана глава от колективна монография	40
<i>Група Д: Цитирания</i>	170

Група от показатели	Точки
1. Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране	30
2. Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране	140
Група Е:	225
1. Ръководство на успешно защитил докторант	40
2. Участие в национален научен или образователен проект	45
3. Участие в международен научен или образователен проект	20
4. Публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, което се използва в училищната мрежа	120
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ:	955

В обобщение: при минимално изискуеми 550 точки за научните резултати на кандидата, Велислава Николаева участва в конкурса с 955 точки.

По настоящем тя е научен ръководител на двама докторанти в докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“, които са с висока степен на готовност за финализиране на докторското обучение.

Била е научен ръководител и рецензент на множество дипломни работи и магистърски тези, организираща е стажове и практики на студентите от специалност „Бизнес администрация и мениджмънт“ във ВСУ „Черноризец Храбър“, била е и тютор на студенти от бакалавърско обучение.

Тя е редактор за професионално направление „Администрация и управление“ на електронното списание „e-Journal VFU“ на ВСУ „Черноризец Храбър“, което е включено в референтния списък на НАЦИД.

Била е председател на редакционната колегия на сборник с доклади от Научно-практическа конференция „Социално предприемачество – перспективи и приоритети“, 31.03.2017, Пловдив, ISBN 978-619-90895-1-4

От 2016 е член на Съюза на учените – Варна.

IV. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Велислава Николаева е един от утвърдените и авторитетни преподаватели в катедра „Администрация, управление и политически науки“ във факултет „Международна икономика и администрация“ във ВСУ „Черноризец Храбър“ и в

Центъра за професионално обучение в Университета. Участва също и в обучението за придобиване на професионална квалификация „учител“, организирано от Департамента за чуждоезиково обучение и следдипломна квалификация.

По настоящем преподава по общо 6 учебни дисциплини, 5 от които са за бакалаври и една за магистри. Всички те съответстват на обявения конкурс за заемане на академична длъжност „професор“. За всички преподавани от нея дисциплини, съгласно предоставените документи, има разработени учебни ресурси – презентации, включително и курсове в платформата за „Дистанционно обучение“, както и за обучение в on-line среда. За практическата подготовка на студентите има разработени задачи, ситуационни и делови игри, казуси и тестове, а особено впечатление правят разработените програмирани текстове.

Преподавала е на руски език на студент в магистърска програма, както и на студенти и преподаватели по време на организирана през 2019 г. лятна школа в Университета.

Всичко изложено дава основание за много висока оценка на качеството на учебно-преподавателската дейност на доц. Велислава Николаева, на богатия ѝ преподавателски опит и степента на нейната подготвеност за заемане на академичната длъжност „професор“.

V. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Общият брой публикации, с които кандидатът участва в конкурса е 44, сред които 1 монография и 6 учебни пособия. Всички публикации са с обем от 1131 страници.

Научният и изследователски интерес на Велислава Николаева е съсредоточен в следните 5 направления:

1. Лидерство и поведение на лидера – публикации с номера в списъка с публикации: № I-8, № I-3, № I-4, № II-21, № II-22, № II-24, № II-25, № II-26, № II-27.

Монографичния труд коментира природата на лидерството и лидерите. Направеният анализ на популярните характеристики на лидера са използвани за синтезиране на ключови области за оценка и развитие на лидери. Възприемането на лидерските умения като стратегическо предимство за организацията и мениджъра са използвани от автора, за да разработи и аргументира визия за *концептуален модел* за определянето на лидерския потенциал, която е научно аргументирана. Запознавайки се с научната продукция на кандидата от тази проблемна област се установява надграждане на резултатите от други нейни разработки. В монографията е обоснована необходимостта мениджърът да притежава висока емоционална интелигентност като изследвания по този въпрос има и в други публикации на кандидата. По същия начин се установява приемственост и между други основни въпроси, задълбочено анализирани в монографията, а именно коучинга и медиацията. Това ми дава основание да приема с висока оценка посочената от кандидата област от научни интереси „*Коучингът и медиацията като управленски инструменти*“ (публикации: № I-2, № II-2, № II-5, № II-6, № II-13, № II-28), като пряко свързана с по-голямата област „*Лидерство и поведение на лидера*“. Във всички научни трудове на кандидата коучингът е коментиран и анализиран като сравнително нов управленски инструмент в контекста на лидерството и стратегическото управление, като в най-голяма степен това е направено в монографичния труд. Умело и комплексно е аргументирана необходимостта от формирането на коучинг умения у мениджърите. В монографията, като част от визията за модел за оценка на лидерския потенциал, е аргументирана и защитена тезата, че коучингът може да се използва като част от управленския инструментариум. Изследването на релацията между коучинга и стратегическото управление (публикация № II-14) показва способността на кандидата комплексно да анализира актуални аспекти на организационното поведение.

Медиацията също се разглежда като елемент на лидерството и като управленски инструмент. В монографичния труд са конкретизирани предимствата на медиацията в практиката на мениджъра и е разработен алгоритъм, посредством който медиацията

може да се използва като един от съвременните инструменти на лидерското управление.

В частност е открито и спецификата на приложение на медиацията като управленски инструмент в системата на средното образование у нас, като са синтезирани области, които показват нейното приложно поле в помощ на ръководството на образователните институции, в т.ч. и на учителите (публикация № П-28), както и необходимостта, същите да формират лидерски качества, съобразно динамиката на променящото се образователно пространство.

2. *Стратегическо управление на организацията* – публикации: № I-1, № II-7, № II-9, № II-11, № II-12, № II-14, № II-15, № II-16, № II-17, № II-23, № III-2.

Кандидатът в редица свои публикации защитава тезата, че промяната в поведението на ръководителите на бизнес организациите има стратегическо значение и следва да бъде търсен ефект при развитието на конкретната организация. Изследвани са бизнес организации, в това число предприятия от социалната икономика, както и образователни институции. Велислава Николаева последователно и надграждащо изследва теоретичната дискусия за стратегическото управление и неговия практико приложен характер. Намирам за правилно възприемането на дефинираното триединство между стратегическо мислене, стратегическо управление и стратегически успех, като предпоставка за лидерство и стратегическо развитие на бизнес организацията. Актуален за науката е и подходът на кандидата да изследва развитието на бизнес организацията и нейното стратегическо управление в контекста на т. нар. „Бизнес екосистема“. Приносен научен елемент намирам в разработения модел за стратегическо управление на бизнес организацията като участник в бизнес екосистема. Разглеждането на бизнес екосистемата като специфичен стратегически съюз позволява нов прочит на стратегическото управление на бизнес организацията, който кандидатът аргументира.

3. Управление в системата на средното и висшето образование – методически и приложни аспекти – публикации: № I-5, № I-6, № I-7, № II-8, № II-10, № II-19, № II-20

Публикациите в тази сфера са доказателство за интереса и подготвеността на кандидата методически и дидактически да организира и провежда обучения за обучаеми от различни възрастови категории (включително и в системата на средното образование). Аргументирана и защитена е авторовата теза за създаването на творческа и креативна среда, която да повишава интереса на обучаемите към учебния процес и резултатността от обучението. Ясно разпознаваема е и експертната подготовка на доц. Велислава Николаева в областта на управлението на организации от системата на средното образование.

4. Управление на туризма и туристическото предприятие – публикации: № II-1, № II-3, № II-4, № II-18, № III-1.

Приемам така формулираната област от научни и изследователски интереси на кандидата, като отбелязвам, че и тук има разработки, които могат да бъдат причислени, към някоя от вече коментираните области. Очевидна е и връзката между преподавателската дейност на Велислава Николаева, възложените и учебни дисциплини, и нейната работа като научен работник. Намирам за полезно изследването ѝ за възможността за развитие на предприятията от туристическата индустрия чрез стратегията „син океан” в контекста на платформатата „синя икономика“ и предложения от кандидата модел за идентифициране на потенциална иновативна област, която може да се развива като потенциална субплатформа „син океан”.

5. Учебници и учебни пособия

В конкурса кандидатът участва с 6 заглавия на учебни пособия, посочени в списъка с публикации (Раздел IV. Учебници, учебни помагала), а в резюмето на трудовете си посочва и един електронен учебник, който е написан по време на участието и в проект BG051PO001-4.3.04-0012 Нови технологии за развитие на

електронни форми и дистанционно обучение във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“. Приемам за рецензиране всички посочени учебни помагала.

Съдържанието на учебните пособия позволява използването им при обучението на студенти и възрастни, свързани са с възложените на кандидата учебни дисциплини, показват експертната ѝ и педагогическа подготовка и по-същество са свързани и с изследователския ѝ интерес за разработване и използване на програмираните текстове в учебния процес.

По отношение на позоваването/цитирането на различните източници в представените за рецензиране научни трудове/публикации на доц. Велислава Николаева следва да се посочи, че те са използвани коректно и добросъвестно. Не съм установил и не разполагам с информация за плагиатство в тези трудове.

VI. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Напълно приемам и високо оценявам формулираните от кандидата 7 приноса, а именно:

А) Научни приноси

1. Разширяване и обогатяване на теоретичното знание с *авторови дефиниции* от областта на стратегическото управление и лидерството. (труд №№ I-8, I.3, II.9, II.14, II.17, II.21, II.22, II.23, II.24, II.25, II.26, II.27 от списъка с публикации)

2. Систематизирани са *маркери за идентифициране на лидерското поведение* на мениджърите на бизнес организациите, допълнени и с нов управленски инструментариум – коучинг и медиация в контекста на лидерското управление. Аргументирана е необходимостта от управление на *емоционалната интелигентност на лидера*. (трудове № I-8, № I-3, № II-21, № II-22, № II-24, № II-25, № II-26 и № II-27 от списъка с публикации)

Б) Научно-приложни приноси:

1. Обоснована е възможността за теоретико-приложно актуализиране на прилагането на управленските инструменти *коучинг и медиация* в помощ на

стратегическото управление на организации от бизнес- и публичния сектор. (трудове № I-2, № I-8, № I-4, № II-6, № II-7, № II-11, № II-12, № II-14, № II-5, № II-16, № II-23 № II-25, № II-26 и № II-27 от списъка с публикации)

2. Аргументирана е приложимостта на обучението чрез програмирани текстове за обучаеми на различна възраст по различни учебни дисциплини. (трудове № I-5, № I-6 № I-7, № II-8, № II-10, № IV-1, № IV-2, № IV-3, № IV-4, № IV-5 и № IV-6 от списъка с публикации)

В) Практико приложни приноси:

1. Формулирана е авторова визия за *концептуален модел за оценка на лидерския потенциал*, основан на теоретичните постулати на лидерството и стратегическото управление и е обоснована нейната универсалност и практическа приложимост. (труд № I-8 от списъка с публикации)

2. Предложен е нов инструмент за оценка на поведението на мениджър-потенциален лидер на работното му място, като логически обвързан *пакет от чек-листи за оценка на лидерските умения*. (труд № I-8 от списъка с научните публикации)

3. Анализирана и доказана е взаимовръзката между лидерството, стратегическото управление, стратегическото мислене и стратегическото поведение, като предпоставка за успех и устойчиво развитие на организации от бизнес- и публичната сфера. (трудове № I-1, № II-4, № II-7, № II-9, № II-11, № II-12, № II-16, № II-17, № II-18 и № III-2 от списъка с научните публикации)

VII. Критични бележки и препоръки

Като цяло давам висока оценка на представената научна продукция на доц.д-р Велислава Николаева. Нямам съществени критични бележки. Препоръчвам на кандидата значимите резултати от нейната научно-изследователска работа да намерят още по-широко присъствие в международни издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация Scopus и WoS.

VIII. Заключение

Представената за конкурса научна продукция на доц.д-р Велислава Николаева надхвърля минималните национални изисквания, предвидени в чл. 2б, ал.2 и 3 на ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“. Значимостта на научните, научно приложните и практико приложните приноси в представените публикации и цялостната академична дейност на кандидата ми дават основание за извода, че доц.д-р Велислава Николаева Костова може да заеме академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.7. Администрация и управление, Научна специалност Социално управление (Стратегическо управление и лидерство – теоретичен и приложен контекст). Поради това предлагам на уважаемите членове на научното жури по настоящия конкурс да дадем положителна оценка на представената научна продукция, на учебно-преподавателската и научно-исследователската дейност на единствения кандидат в конкурса и да предложим на Научния съвет на ВСУ „Черноризец Храбър“ да вземе решение доц.д-р Велислава Николаева Костова да заеме щатната академичната длъжност „професор“ във ВСУ „Черноризец Храбър“.

27.10.2022 г.

гр. Варна

Подпис:

/проф.д-р Павел Павлов/